

СТАНОВИЩЕ

от д-р Мария Ананиева Маркова –

професор в Университет за национално и световно стопанство,

на материалите, представени за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност ‘доцент’

на Висшето училище по застраховане и финанси

по област на висше образование 3.8. Икономика, професионално направление

„Одит, счетоводство и противодействие на икономическата престъпност“

В конкурса за ‘доцент’, обявен в Държавен вестник, бр. 93 от 22.11.2022г. и в интернет-страница на Висшето училище по застраховане и финанси, като кандидат участва д-р Дияна Банкова Неделчева.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със заповед № 120 от 13.03.2023г. на Ректора на Висшето училище по застраховане и финанси съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност доцент във ВУЗФ по област на висше образование по област на висше образование 3.8. Икономика, професионално направление „Одит, счетоводство и противодействие на икономическата престъпност. За участие в обявения конкурс е подал документи единствен кандидат д-р Дияна Банкова Неделчева.

Представеният от д-р Дияна Банкова Неделчева комплект материали на електронен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ВУЗФ и включва следните документи:“

- академична биография, диплома официални документи за придобиване на ОНС „Доктор“;
- Справка за наукометричните показатели за доцент;
- Списък на публикациите на д-р Банкова за участие в обявения конкурс, придружени от разделителни протоколи за установяване на процент участие;

- Справка за приносите, справка за оригиналност със списък на цитирания на трудове на д-р Банкова самостоятелни или в съавторство;
- Копия на договори, удостоверяващи аудиторна заетост;
- Копия на документи – покана от доц. д-р Д. Георгиева - Ръководител на проект „Разработване и апробиране на модел за оценка на иновационния потенциал на глобалните вериги за добавяне на стойност като основа за повишаване на регионалната конкурентоспособност“, с бенефициент Международно висше бизнес училище, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ по договор No КП-06-Н 55/8 от 16.11.2021 г. за участие в научен борд;
- други: медицинско свидетелство, формуляр за съгласие за обработката на личните данни във връзка с участието в конкурс за заемане на академична длъжност във висшето училище по застраховане и финанси.

Кандидатът по обявения конкурс д-р Дияна Банкова Неделчева е приложил общо 19 научни труда, от които една монография „Контролът в управлението на застрахователните дружества“ 2021 г. в обем 159 страници, една електронна книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ „Методологически аспекти на публичния надзор над одиторската професия“, 2019 г., в обем от 183 страници, една студия „За някои особености при одитирането на дружества за електронни пари“, 2020 г., в обем от 25 страници; статии – 16, от които една от тях е публикувана в индексирано в Scopus списание „PROBLEMS IN AUDIT AND REPORTING IN BULGARIA'S FORESTRY“, 2020, в съавторство и 15 статии в списания с научно рецензиране, от които две са на английски език и в условията на съавторство. Приемат се за рецензиране всички представени научни труда, които са извън дисертацията и се отчитат при крайната оценка в становището.

Всички публикации на д-р Банкова след придобиване на ОНС „Доктор“ през 2018 г. по темата на дисертация „Методологически проблеми на публичния надзор над регистрираните одитори“, ВУЗФ-гр. София, са посветени на изследвания в областта на управлението на одиторската функция като елемент на комплексното фирмено управление, в разрез по линията „анализ - обобщения“ при идентифициране на актуални за съвременната бизнес среда и управлението актуални изследователски проблеми, които резултират в научни публикации на кандидата, сред които: „Промени в одиторската функция“, „Финансовия одит, като средство

за противодействие на икономическите престъпления“, Относно киберсигурността в предприятията“ „За някои особености при одитирането на дружества за електронни пари“.

Част от анализираниите публикации, представени от кандидата по конкурса имат ориентиран към преподавателската дейност ракурс. Това са: **„Контролът в управлението на застрахователните дружества“**, Авангард прима, София и ел. книга **„Методологически аспекти на публичния надзор над одиторската професия**, ИК-УНСС, София, изследователски разработки статии – на брой, една от които индексирана в Scopus „Sustainability of forest-based industries in the global economy, Vinkovci, Croatia, WoodEMA, i.a. – International Association for Economics and Management in Wood Processing and Furniture Manufacturing University of Zagreb, PROBLEMS IN AUDIT AND REPORTING IN BULGARIA'S FORESTRY pp. 31-36, ISBN: 978-953-57822-8-5.... учебни помагала и научноизследователски проекти.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Оценка на учебно-педагогическа дейност и подготовка на кандидата:

Учебно-педагогическата дейност на кандидата е представена в четири ВУ на страната ни, а именно: Международното висше бизнес училище – Ботевград с дисциплина „Отчитане на ВТ сделки“, Академията на МВР с дисциплини „Оперативно- издирвателна дейност за противодействие на икономическата престъпност“ и „Европейско полицейско сътрудничество“, във ВУЗФ – „Корпоративна социална отговорност“ и в УНСС – „Интелектуална собственост и киберсигурност“. За посочените дисциплини считам, че е налице добра методологическа основа в авторските трудове на кандидата: монография **„Контролът в управлението на застрахователните дружества“**, ел. книга **„Методологически аспекти на публичния надзор над одиторската професия“**, ИК-УНСС, студия и други актуални научни публикации.

Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидата

Приложените документи по конкурса д-р Дияна Банкова Неделчева представя общо 19 научни труда, които класифицирам в следните групи:

- монография **„Контролът в управлението на застрахователните дружества“** 2021 г. в обем 159 страници,
- електронна книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ **„Методологически аспекти на публичния надзор над одиторската професия“**, 2019 г., в обем от 183 страници,

- студия „За някои особености при одитирането на дружества за електронни пари“ , 2020, в обем от 25 страници;
- статии – общо 16, от които една от тях в съавторство публикувана в индексирано в Scopus списание „PROBLEMS IN AUDIT AND REPORTING IN BULGARIA'S FORESTRY“, 2020, и 15 статии в списания с научно рецензиране.

ПРИНОСИ (НАУЧНИ, НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ, ПРИЛОЖНИ) И ЦИТИРАНИЯ

Приемам представените издания монографичен труд „Контролът в управлението на застрахователните дружества“ и ел. книга „Методологически аспекти на публичния надзор над одиторската професия“ като добра основа за по-нататъшна изследователска и преподавателска работа на кандидата. В тях са очертани следните научни и научно-приложни приноси:

1. Представени са причините за потребността от възникването на публичният надзор над регистрираните одитори, дипломирани експерт-счетоводители.
2. Анализирани са редица примери за фалирали корпорации, което довежда до извода за усъвършенстването на контролните и надзорни модели за защита на обществените интереси.
3. Обобщени са предложения за подобряване на надзорната функция над одиторската професия в Република България. Осъществява се чрез изследването на надзорните практики над одиторската професия в страни като Съединените американски щати, Великобритания, Германия и Франция. Предложени са възможности за подобряване на надзорната дейност над одиторската сфера в България на база съпоставката с чуждестранния опит в тази област.

Представените една студия и 16 статии са публикувани в издания с научно рецензиране и позволяват да се очертаят следните научни и научно-приложни приноси на автора:

1. В научната публикация студия „За някои особености при одитирането на дружества за електронни пари“ е представено значението на електронните пари, както и тяхната съпоставка с други вариации на парични еквиваленти предимствата и недостатъците на различните платежни средства, в което кандидатът идентифицира бъдещи свои изследователски полета със сериозна научна и практико-приложна значимост по релацията „Дигитално управление и информационна сигурност“ като се отбелязват проблемите в законодателната рамка и да подават информация и сигнали към компетентните органи и институционалния проблем за не добре развити дружеств-

вата за електронни пари, в сравнение с държавите – членки в Европейският съюз, САЩ, Япония и Китай.

2. В статиите, публикувани в издания с научно рецензиране, идентифицирам следните авторски приноси:

- a. формулиране или обосноваване на нов научен проблем – това е идентифицирания проблем за дигиталното управление и информационната сигурност, за спецификата на електронните пари като платежно средство и произтичащите от това особености на одитиране на дружества за електронни пари.
- b. доказване с нови средства на съществени аспекти на вече съществуващи научни проблеми и хипотези; създаване на нови класификации и конструкции; получаване на потвърдителни факти.

Научните трудове на кандидата са цитирани в повече от 15 издания, което говори за познатостта ѝ в средите на одитинг, управление на публични финанси и в тяхната актуална релация към информационна и фирмена сигурност.

Считам, че кандидатът коректно е посочил използваните от него източници, вярно са отразени условията на създадените колективни научни публикации, съпроводени от разделителни протоколи.

На основание представените публикации от кандидата приемам за доказани от кандидата следните НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ:

1. Изследване на ролята и значението на вътрешния контрол, надзора и одита в управлението на застрахователните дружества.
2. Изследване на значението на достоверността на финансово-счетоводната информация, за гарантиране на сигурността и безопасността в контролната среда, свързана с минимизирането на финансовите злоупотреби.
3. Изследване на финансово-икономическото състояние на предприятия на база информацията в одиторските доклади на регистрирани одитори.
4. Анализ на значението, функциите и ролята на одитните комитети в управлението на застрахователните дружества.
5. Анализ на проблемните области в избора на одиторски екип и липсата на регулации по отношение на часовите ставки за извършване на одиторски услуги в различните сектори в България.

6. Изследване на алтернативни методи за одит, чрез които се извършва и лицензионна дейност.

На основание представените публикации от кандидата приемам за идентифицирани изследователски полети с потенциал за създаване на научни и научно-приложни приноси:

1. Анализ на причините за модификацията на одиторската функция и необходимостта от въвеждането на кибер одит и криминален одит.
2. Изследване значението на дигитализацията на процесите и киберсигурността на предприятията, както и рисковете които се пораждат от слабостите в контролната среда.
3. Идентифициране на нормативните предизвикателства пред одиторската професия и систематизиране на препоръки за подобрения.
4. Изследване на иновативни методи и подходи, свързани с противодействието на икономическата престъпност.
5. Анализ на значението на правата върху интелектуална собственост на дигиталните продукти и идентифициране на законодателните слабости.

ПРЕПОРЪКИ: Препоръчвам на д-р Банкова да насочи усилията си в новите и актуални направления на одиторската наука и практика, което ще очертае ясно академичния ѝ профил и специализация в общата счетоводна наука в представянето ѝ като учен – изследовател с компетентност в новите дигитални проекции на конвенционалните проблеми на одитинга и в релация към икономическата сигурност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Документите и материалите, представени от д-р Дияна Банкова Неделчева, отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ВУЗФ.

Кандидатът в конкурса е представил достатъчен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС ‘доктор’ и в последващата му изследователска работа. В работите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси, които са получили признание чрез публикуване в списания и научни сборници, издадени от утвърдени академични издателства. Теоретичните разработки имат практическа приложимост,

като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на д-р Дияна Банкова кореспондират напълно с изискванията на Правилника на ВУЗФ за приложение на ЗРАСРБ, което ми дава основание да дам своята **положителна оценка** и препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Академичния съвет за **избор на д-р Дияна Банкова Неделчева на академичната длъжност ‘доцент’ във ВУЗФ по професионално направление „Одит, счетоводство и противодействие на икономическата престъпност“.**

18.04.2023.г.

Изготвил становището:

проф. д-р Мария Маркова